

domácí úkol

určete kmen (skloňování) a pády jednotlivých tvarů

zvěрь, zvěрьjь, zvěрьje

junоша, junошеjо, junоšami

viděньje, viděньjь, viděньjema

určete slovesnou třídu a vzor

biti, бьjо, бьješi

moci (stsl. mošti), mogо, možeši

рьsati, pišо, pišeši

domácí úkol

určete kmen (skloňování) a pády jednotlivých tvarů

zvěrʹ, zvěrʹjʹ, zvěrʹje

i-km. m.

junoša, junošejɔ, junošami

ja-km. (m.)

viděňje, viděňjʹ, viděňjema

jo-km. n. (ʹjo-km.)

určete slovesnou třídu a vzor

biti, bjɔ, bješi

moci (stsl. mošti), mogɔ, možeši

pʹsati, pišɔ, pišeši

domácí úkol

určete kmen (skloňování) a pády jednotlivých tvarů

zvěrʹ, zvěrʹjʹ, zvěrʹje

i-km. m.

junoša, junošejʹ, junošami

ja-km. (m.)

viděňje, viděňjʹ, viděňjema

jo-km. n. (ʹjo-km.)

určete slovesnou třídu a vzor

biti, bʹjʹ, bʹješi

III. tř. znati

moci (stsl. mošti), mogʹ, možeši

I. tř. nesti

pʹsati, pišʹ, pišeši

III. tř. plakati

Staroslověnština – slovesné třídy

atematická slovesa:

byti

jesmь

jesi

jestь

jesmь

jeste

sъtь

...

věděti

věmь

věsi

věstь

věmь

věste

vědeť

...

dati

damь

dasi

dastь

damь

daste

daděť

...

jasti

jamь

jasi

jastь

jamь

jaste

jaděť

...

iměti

imamь

imaši

imatь

imamь

imatee

imōť

...

Staroslověnština – slovesné třídy

tematická slovesa:

I. tř. (-e-)

A. *nesti, nesŏ, nesesŝi*

B. *zъvati, zovŏ, zovesŝi*

II. tř. (-ne-)

A. *dvignŏti, dvignŏ, dvignesŝi*

B. *minŏti, minŏ, minesŝi*

IV. tř. (-i-)

A. *prositi, prošŏ, prosiŝi*

B. *trъpěti, trъpl'ŏ, trъpiŝi*

Staroslověnština – slovesné třídy

tematická slovesa:

III. tř. (-e-)

A. samohl.

znati, znajǫ, znaješi

B. samohl.

lajati, lajǫ, laješi

A. souhl.

*žeti (*žena-te*i*), žьňǫ, žьňeši*

B. souhl.

plakati, plačǫ, plačeši

Staroslověnština – slovesa

infinitiv

loviti

supinum

lovitъ

(dat.) ustrnulé jmenné tvary (akuz.)
slovesného substantiva

(jindy)

po sl. pohybu

„*idŏ lovit rybъ*“

souč. futura

—

Staroslověnština – slovesa

imperativ

	sg.	pl.	du.
1.	–	-ěmъ/-imъ	-ěvě/-ivě
2.	-i (-jь)	-ěte/-ite	-ěta/-ita
3.	-i (-jь)	–	–

věděti: věžďь (vězь), ...; vědimъ, věдите; ...

dati: dažďь (dazь), ...; dadimъ, dadite; ...

jasti: jažďь (jazь), ...; jadimъ, jadite; ...

Staroslověnština – slovesa

minulé časy

– jednoduché (tvoří se od kmene infinitivního/minulého)

aorist – prostý minulý čas, překl. dokonavě

imperfektum – nedokonavý

– složené

„perfektum“, plusquamperfektum (*l*-ové participium)

Staroslověnština – slovesa

aorist asigmatický (sigma = hláska „s“) – I.A a II.A tř.

vedъ	vedomъ	vedově
vede	vedete	vedeta
vede	vedo	vedete

aorist sigmatický (starší)

bychъ	bychomъ	bychově
by_	byste	bysta
by_	byše	byste

Staroslověnština – slovesa

imperfektum

zna**a**chъ zna**a**chomъ zna**a**chově

zna**a**še zna**a**šete zna**a**šeta

zna**a**še zna**a**chꙋ zna**a**šete

běachъ, prosěachъ

Staroslověnština – slovesa

participia (~ *příčestí*)

přítomné činné	nt-ové	znajȋci (< *zna-ontj-)
minulé činné	s-ové	znavъši
	l-ové	zna ъ
přítomné trpné	m-ové	znamъ
minulé trpné	n/t-ové	znanъ / bitъ

Staroslověnština – slovesa

l-ové ptc. – prakticky jen nominativ

– tvoří perfektum (*jesmь bylъ*)

– plusquamperfektum (*bychъ bylъ*)

– kondicionál (*bimъ bylъ*)

– futurum (*bŏdŏ plakalъ*)

– později základem pro přídavná jména: *znalý, trpělivý*

m-ové ptc. – velmi řídké

vědom, znám, nevidomý, pitomý, zřejmý, lakomý, (svědomí)

Staroslověnština – slovesa

nt-ové ptc. = základ pro pozdější přechodník přítomný

č.	<i>věda, vědouc, vědouce</i>	neskl. (pouze nom.)
stč.	<i>věda, vědúci, vědúce</i>	skloň. jako <i>jo/ja-km.</i>
zsl.	<i>věda, vědȳci, vědȳce</i>	– –
stsl.	<i>vědy, vědȳšti, vědȳšte</i>	– –

s-ové ptc. = základ pro pozdější přechodník minulý

nesъ, nesъši – *věděvъ, věděvъši*

Cvičení

Jaký je rozdíl mezi staroslověňštinou a praslovanštinou?

Cvičení

Jaký je rozdíl mezi staroslověňštinou a praslovanštinou?

Vyjmenujte východoslovanské jazyky.

Cvičení

Jaký je rozdíl mezi staroslověnštinou a praslovanštinou?

Vyjmenujte východoslovanské jazyky.

*d^hongai >

Cvičení

jagneḡ

jagneṭi

jagneṭьma

раѡсь

раѡсетъ

раѡсеть

lǝžiceḡ

lǝžicoḡ

lǝžice

medъ

medu

medovi

plamy

plamenъmi

plamenъ

slovo

slovese

slovesъchъ

Cvičení

jьgrati, jьgrajɔ, jьgraješi

trapiti, trapl'ɔ, trapiši

jasti, jamь, jasi

klati, kol'ɔ, kol'eši

peci, pekɔ, pečeši (stsl. *pešti*)

– , bɔdɔ, bɔdeši

Cvičení

Jaké slovesné formy reprezentují následující tvary?

jьgratъ (ženamъ) jьgrajоsamъ jьgraachomъ

znamъ (otročęta) znavъše znanъ

gъnati žena (stsl. ženy) žene